

קיד:

עין משפט
גר מצוה

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

א) נכנסת יג עירובין
ב) עירובין שם ריה
ג) נכנסת לו לעיל
ד) נכנסת ריה
ה) נכנסת קנה ע"י
ו) נכנסת שם ריה וכו'

הגהות הב"ב
א) נכנסת ע"י מדרב
ב) הנה דליה דמי:

גליון הש"ס
תוס' ר"ה אהר י"ב
לפסח וכו' דהניח י"ד
אמר דהיא את השבת
כ"ד נ"ט ע"י מדרב ריה
כ"ד נ"ט ע"י מדרב ריה
מסופת ד"ה מ"ט:

מוסף רש"י
מצות צריכות כוונה
שיאחזקו לטעם מצות
צריכות ג' שהטעם מצוה
לכך שיתן למצוה ויגדלו
צ"ל לטעם ד"ה מוסף וכו'

זאת אומרת מצות צריכות כוונה. ריש לקיש סבר דמתי' סתמא קתני ומיירי אפי' יכול למצוה שאר ירקות און לו לטרוח אחר שאר ירקות אלא עושה שני טיבולין במרור והיינו משום דמלוות צריכות כוונה ויפון דלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכיל ליה כלומר שלא בעידן על אכילת מרור ודילמא לא איכוון ודילמא לאו דוקא כלומר ודאי לא איכוון למרור דאין מצוה אלא עד טיבול שני אחר מצוה הלכך בעי למחרד ואטבולי פ"י ולכרך על אכילת מרור ולא נקט וערכי משום דרב תסלק אית ליה בשמעתי' למרור הלכך בעי למחרד לאמבולי לשם מרור דאי סלקא דעתך מצוה לא בעיא כוונה למה לך תרי טיבולי והא טביל ליה חרא וימנא ממאי דילמא לעולם אימצי' אין צריכות כוונה ודקאמרת תרי טיבולי למה לי כי היכי דליהוי היכירא לתינוקות וכי תימא א"כ לישמעינן שאר ירקות אי אשמעינן שאר ירקות הוה אמינא היכא דאיכא שאר ירקות הוא דבעינן תרי טיבולי אבל חזרת לחזרה לא בעי תרי טיבולי קמשמע לן דאפי' חזרת בעינן תרי טיבולי כי היכי דליהוי ביה היכירא לתינוקות ועוד תניא אכלן דמאי יצא אכלן בלא מתכוין יצא יאכלן לחצאין יצא ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחצאיה ויתר מכדי אכילת פרס תנאי היא דתניא רבי יוסי אומר אע"פ שטיבל בחזרת מצוה להביא לפניו חזרת וחרוסת ושני תבשילין ואכתי ממאי דילמא קסבר רבי יוסי מצות אין צריכות כוונה והאי דבעינן תרי טיבולי כי היכי דתיהוי היכירא לתינוקות א"כ מאי מצוה מאי שני תבשילין אמר רב הונא סילקא וארוזא רבא הוה מיהדר אסילקא וארוזא הואיל ונפיק מפומיה דרב הונא אמר רב אשי שמע מינה (א) דרב הונא לית דהייש להא דרבי יוחנן בן גורי דתניא רבי יוחנן בן גורי אומר (ב) ארוז מין דגן הוא וחיביבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח חזקה אמר אפי' דג וביצה שעליו רב יוסף אמר צריך שני מיני בשר אחד ובר לפסח וא' זכר לתניגה רבנא אמר אפילו גרמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות מברך שאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל ואכיל והדר מברך על אכילת מרור ואכיל היכא דליכא אלא חסא מאי אמר רב הונא מברך מעיקרא אמר רב ב"פ האדמה ואכיל ולבסוף מברך עליה על אכילת מרור ואכיל מתקוף

ואם אומרת מצוה צריכות כוונה. משום הכי בעי תרי טיבולי שמא לא נתכוון לשם מרור הואיל וצריך בורא פרי האדמה כשאר ירקות דעלמא: דילמא הא קמשמע לן דבעינן תרי טיבולי. משום מיונות שיאכלו ועבדינן היכירא טובא: אכלן לחזן. חזי זית בפעם ראשונה וחזי זית בפעם שנייה ובמרור קא איירי: סגלי היא. דהאי תנא ליה ליה צריכות כוונה ורבי יוסי אית ליה צריכות כוונה: ש"מ. מדקאמר רב הונא דמנשלין אורי בפסח ולא חייש למימון לית דחש לה לדריי יוחנן: אפילו דג וביצה שעליו. שחי: רגילין להטיח את הדג בצליים: ואחד זכר. לחגיגת ארבעה עשר: גרמא ובישולא. חמיכת בשר ומן המרק: פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות מברך. מעיקרא אירק בורא פרי האדמה דלמחרד ליהנות מן העולם בלא צריכה וכיון דיש לו שאר ירקות הכי שפיר טפי שיערך פשה"א על הירקות תחלה דהיינו צריכה הראויה להם ויפטור את המרור הגא אחריו מברכת פשה"א ואח"כ יברך על החזרת על אכילת מרור: ולנסוף

רשב"ם
ואם אומרת מצוה צריכות כוונה. משום הכי בעי תרי טיבולי שמא לא נתכוון כשאר ירקות הואיל וצריך עליו פשה"א כשאר ירקות דעלמא שהרי און עדיין אכילת מצוה מרור לכרך עליו על אכילת מרור עד לאחר המנה: דילמא הא קמ"ל דבעינן תרי טיבולי. משום מיונות שיאכלו ועבדי היכירא טובא ומייהו ממרור קמא יצא רבי יוחנן. מיהדר ר"ל א"כ דמשום היכירא דמיונות לחוד נקט תרי טיבולי ולא לאשמעינן מצוה צריכות כוונה לאשמעינן שאר ירקות שני טיבולין ומרור צריכות שני דאיכא להביא לפניו חזרת דכולי האי לא בעדינן משום היכירא דמיונות להקדים אכילת מרור קודם זמנו: ועוד פשיטא. כהני דמלוות און צריכות כוונה ומיונות דריש לקיש: אכלן דמאי יצא. דאי בעי מפקר לנכסיה והו עני וחזי ליה השתא נמי חזי ליה: אכלן לחזן. חזי זית בפעם ראשון וחזי זית בפעם שני ובמרור מיירי: סגלי היא. דהאי תנא ליה ליה מצוה צריכות כוונה ורבי יוסי

אפי' היכא שאר ירקות: וארוזא. וכ"ש שני מיני בשר: לית דחש דה' דר' יוחנן בן גורי. וטעמא דאינו בלא לידי חימוץ. אלא לידי קרחון בפי' כל שעה (ש"ג דף לה:). ש"ג מיני בשר. פירוש ר"מ לני זכר לפסח ומנושל זכר לחגיגה ולא נהירא דקיימא לן כן תימא (ש"ג דף ע.ו). דאין חגיגה נאכלת אלא לני דמתניתין (א) אחת טווחיה לכך נראה דתרייהו מנושלין וכן משמע לשון תבשילין: אחד זכר לפסח ואחד לחגיגה. כשחל י"ד להיות בשבת און לר"ך זכר בשל אהרן לחגיגת י"ד. לחגיגת י"ד אינה דומה את השבת ומייהו אומר ר"י דמ"מ און חלקן דדמי לחגיגה אס היינו מניחים מלעשות שני תבשילין וגם יש לחוש שמא לא יעשו בשאר פסחים ואין שום קושט אס אנו עושין אע"ג דלא לר"ך דליכא למיחש שמא יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד עשונו זכר לחגיגה בשבת והשתא נמי נקריבה בשבת דהקרינה מסורה לזרעין וכשיבנה משה ויהא יצא עמנו וליכא למיטעי אך הנה להניח מלעשות שני תבשילין און מוסיחין אותו: אמר רב הונא מברך ב'. רב הונא סבר כריש לקיש דבעי כוונה ואפי' אית ליה שאר ירקות עבדי במרור שני טיבולי: מתקוף

אמר ר"ל זאת אומרת מצוה צריכות כוונה כיון דלא בעידן חיובא דמרור הוא דאיכיל ליה בבורא פה"א הוא דאיכיל ליה ודילמא לא איכוון למרור הלכך בעי למחרד לאמבולי לשם מרור דאי סלקא דעתך מצוה לא בעיא כוונה למה לך תרי טיבולי והא טביל ליה חרא וימנא ממאי דילמא לעולם אימצי' אין צריכות כוונה ודקאמרת תרי טיבולי למה לי כי היכי דליהוי היכירא לתינוקות וכי תימא א"כ לישמעינן שאר ירקות אי אשמעינן שאר ירקות הוה אמינא היכא דאיכא שאר ירקות הוא דבעינן תרי טיבולי אבל חזרת לחזרה לא בעי תרי טיבולי קמשמע לן דאפי' חזרת בעינן תרי טיבולי כי היכי דליהוי ביה היכירא לתינוקות ועוד תניא אכלן דמאי יצא אכלן בלא מתכוין יצא יאכלן לחצאין יצא ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחצאיה ויתר מכדי אכילת פרס תנאי היא דתניא רבי יוסי אומר אע"פ שטיבל בחזרת מצוה להביא לפניו חזרת וחרוסת ושני תבשילין ואכתי ממאי דילמא קסבר רבי יוסי מצות אין צריכות כוונה והאי דבעינן תרי טיבולי כי היכי דתיהוי היכירא לתינוקות א"כ מאי מצוה מאי שני תבשילין אמר רב הונא סילקא וארוזא רבא הוה מיהדר אסילקא וארוזא הואיל ונפיק מפומיה דרב הונא אמר רב אשי שמע מינה (א) דרב הונא לית דהייש להא דרבי יוחנן בן גורי דתניא רבי יוחנן בן גורי אומר (ב) ארוז מין דגן הוא וחיביבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח חזקה אמר אפי' דג וביצה שעליו רב יוסף אמר צריך שני מיני בשר אחד ובר לפסח וא' זכר לתניגה רבנא אמר אפילו גרמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות מברך שאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל ואכיל והדר מברך על אכילת מרור ואכיל היכא דליכא אלא חסא מאי אמר רב הונא מברך מעיקרא אמר רב ב"פ האדמה ואכיל ולבסוף מברך עליה על אכילת מרור ואכיל מתקוף

אפי' היכא שאר ירקות: וארוזא. וכ"ש שני מיני בשר: לית דחש דה' דר' יוחנן בן גורי. וטעמא דאינו בלא לידי חימוץ. אלא לידי קרחון בפי' כל שעה (ש"ג דף לה:). ש"ג מיני בשר. פירוש ר"מ לני זכר לפסח ומנושל זכר לחגיגה ולא נהירא דקיימא לן כן תימא (ש"ג דף ע.ו). דאין חגיגה נאכלת אלא לני דמתניתין (א) אחת טווחיה לכך נראה דתרייהו מנושלין וכן משמע לשון תבשילין: אחד זכר לפסח ואחד לחגיגה. כשחל י"ד להיות בשבת און לר"ך זכר בשל אהרן לחגיגת י"ד. לחגיגת י"ד אינה דומה את השבת ומייהו אומר ר"י דמ"מ און חלקן דדמי לחגיגה אס היינו מניחים מלעשות שני תבשילין וגם יש לחוש שמא לא יעשו בשאר פסחים ואין שום קושט אס אנו עושין אע"ג דלא לר"ך דליכא למיחש שמא יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד עשונו זכר לחגיגה בשבת והשתא נמי נקריבה בשבת דהקרינה מסורה לזרעין וכשיבנה משה ויהא יצא עמנו וליכא למיטעי אך הנה להניח מלעשות שני תבשילין און מוסיחין אותו: אמר רב הונא מברך ב'. רב הונא סבר כריש לקיש דבעי כוונה ואפי' אית ליה שאר ירקות עבדי במרור שני טיבולי: מתקוף

א) נמי פ"ק מהל' סופר
ה' ד' ופ"ק מהל' מנלה
ה' סופר ע"ש ח"ט פ"י
פ"ה ד' ופ"י מהל' סופר ד'
וקי' מקטט פ"ט ח' ופ"י
פ"ט פ"י ג':
ב) תלמוד ע"ה פ"י ספ"ה
פ"י ג':

רבינו הנגאל

אמר ר"ל זאת אומרת מצוה צריכות כוונה. ריש לקיש סבר דמתי' סתמא קתני ומיירי אפי' יכול למצוה שאר ירקות און לו לטרוח אחר שאר ירקות אלא עושה שני טיבולין במרור והיינו משום דמלוות צריכות כוונה ויפון דלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכיל ליה כלומר שלא בעידן על אכילת מרור ודילמא לאו דוקא כלומר ודאי לא איכוון למרור דאין מצוה אלא עד טיבול שני אחר מצוה הלכך בעי למחרד ואטבולי פ"י ולכרך על אכילת מרור ולא נקט וערכי משום דרב תסלק אית ליה בשמעתי' למרור הלכך בעי למחרד לאמבולי לשם מרור דאי סלקא דעתך מצוה לא בעיא כוונה למה לך תרי טיבולי והא טביל ליה חרא וימנא ממאי דילמא לעולם אימצי' אין צריכות כוונה ודקאמרת תרי טיבולי למה לי כי היכי דליהוי היכירא לתינוקות וכי תימא א"כ לישמעינן שאר ירקות אי אשמעינן שאר ירקות הוה אמינא היכא דאיכא שאר ירקות הוא דבעינן תרי טיבולי אבל חזרת לחזרה לא בעי תרי טיבולי קמשמע לן דאפי' חזרת בעינן תרי טיבולי כי היכי דליהוי ביה היכירא לתינוקות ועוד תניא אכלן דמאי יצא אכלן בלא מתכוין יצא יאכלן לחצאין יצא ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחצאיה ויתר מכדי אכילת פרס תנאי היא דתניא רבי יוסי אומר אע"פ שטיבל בחזרת מצוה להביא לפניו חזרת וחרוסת ושני תבשילין ואכתי ממאי דילמא קסבר רבי יוסי מצות אין צריכות כוונה והאי דבעינן תרי טיבולי כי היכי דתיהוי היכירא לתינוקות א"כ מאי מצוה מאי שני תבשילין אמר רב הונא סילקא וארוזא רבא הוה מיהדר אסילקא וארוזא הואיל ונפיק מפומיה דרב הונא אמר רב אשי שמע מינה (א) דרב הונא לית דהייש להא דרבי יוחנן בן גורי דתניא רבי יוחנן בן גורי אומר (ב) ארוז מין דגן הוא וחיביבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח חזקה אמר אפי' דג וביצה שעליו רב יוסף אמר צריך שני מיני בשר אחד ובר לפסח וא' זכר לתניגה רבנא אמר אפילו גרמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות מברך שאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל ואכיל והדר מברך על אכילת מרור ואכיל היכא דליכא אלא חסא מאי אמר רב הונא מברך מעיקרא אמר רב ב"פ האדמה ואכיל ולבסוף מברך עליה על אכילת מרור ואכיל מתקוף

אפי' היכא שאר ירקות: וארוזא. וכ"ש שני מיני בשר: לית דחש דה' דר' יוחנן בן גורי. וטעמא דאינו בלא לידי חימוץ. אלא לידי קרחון בפי' כל שעה (ש"ג דף לה:). ש"ג מיני בשר. פירוש ר"מ לני זכר לפסח ומנושל זכר לחגיגה ולא נהירא דקיימא לן כן תימא (ש"ג דף ע.ו). דאין חגיגה נאכלת אלא לני דמתניתין (א) אחת טווחיה לכך נראה דתרייהו מנושלין וכן משמע לשון תבשילין: אחד זכר לפסח ואחד לחגיגה. כשחל י"ד להיות בשבת און לר"ך זכר בשל אהרן לחגיגת י"ד. לחגיגת י"ד אינה דומה את השבת ומייהו אומר ר"י דמ"מ און חלקן דדמי לחגיגה אס היינו מניחים מלעשות שני תבשילין וגם יש לחוש שמא לא יעשו בשאר פסחים ואין שום קושט אס אנו עושין אע"ג דלא לר"ך דליכא למיחש שמא יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד עשונו זכר לחגיגה בשבת והשתא נמי נקריבה בשבת דהקרינה מסורה לזרעין וכשיבנה משה ויהא יצא עמנו וליכא למיטעי אך הנה להניח מלעשות שני תבשילין און מוסיחין אותו: אמר רב הונא מברך ב'. רב הונא סבר כריש לקיש דבעי כוונה ואפי' אית ליה שאר ירקות עבדי במרור שני טיבולי: מתקוף